

**Mądrzy w szkole...
Mądrzy przed szkodą...
Rozwijanie mądrości jako cel
długofalowy w edukacji**

dr Elżbieta Płóciennik

Katedra Pedagogiki Wieku Dziecięcego

Refleksja:

**Czy uzasadnione jest
powiedzenie Heraklita?**

<https://pl.wikipedia.org>

**Nie wystarczy dużo wiedzieć,
by być mądrym.**

Człowiek rodzi się mądry...

... potem idzie do szkoły

<https://demotywatory.pl/3795670>

Problemy / **potrzeby** współczesnej edukacji

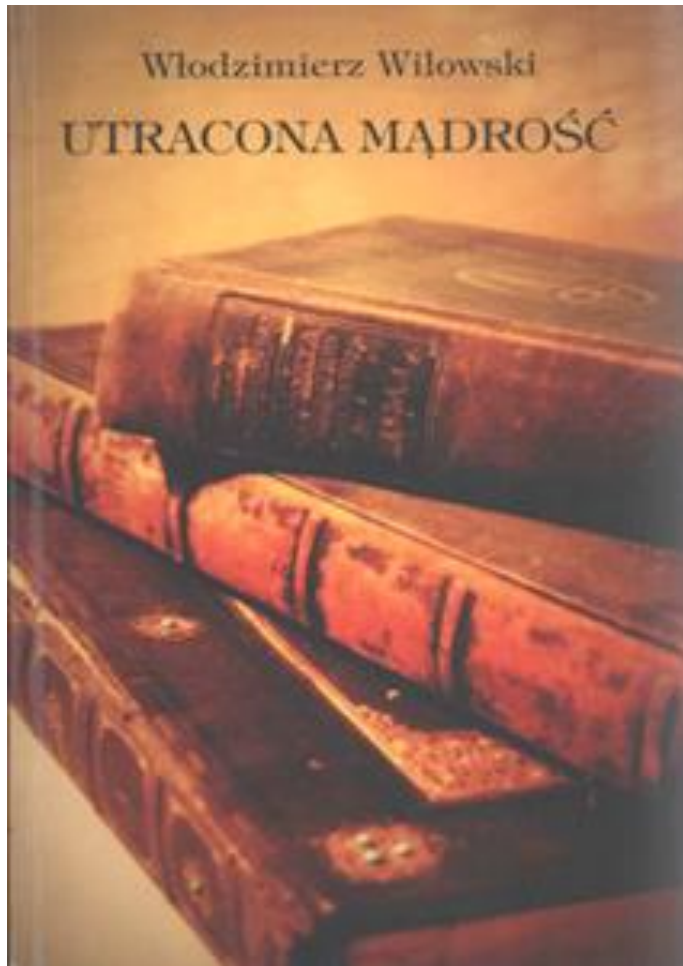
- **Przekaz wiedzy** - zamiast **samodzielnego poszukiwania i konstruowania wiedzy** przez ucznia.
- **Uczenie „co” myśleć** - zamiast uczenia **„jak” myśleć**.
- **Narzucanie tego co myśleć** i uznawać za prawdę – zamiast.... **rozwijania refleksyjnego i krytycznego myślenia**.
- **Konstruowanie wiedzy nazewniczej** – **rzadko wyjaśniającej i interpretacyjnej**.
- **Stosowanie programów kładących nacisk na rozwój pamięci i zapamiętanie informacji** – zamiast **rozwijania zdolności i kompetencji uniwersalnych**.

Problemy/ **potrzeby** współczesnej edukacji

- Stosowanie jedynie **zadań zamkniętych** bez uwzględnienia **dywergencyjności rozwiązań**.
- Stosowanie **frontalnej formy pracy z uczniami** - rzadko **pracy zespołowej i indywidualnej**.
- Stosowanie **metod podających** - rzadko **metod aktywizujących**.
- Rozwijanie **analitycznych procesów poznawczych** - bez uwzględnienia **sfery społeczno-emocjonalnej, inteligencji twórczej i praktycznej**.
- Koncentracja na **trudnościach w uczeniu się** - zamiast na **mocnych stronach funkcjonowania jednostki i warunkach osiągnięcia przez nią sukcesu** edukacyjnego.
-

Utracona mądrość

(szczególnie w Polsce!!!)

- Brak współcześnie dyskusji w filozofii o mądrości
- Brak badań psychologicznych i socjologicznych na temat cech i warunków rozwoju mądrości
- Brak celów i treści edukacyjnych związanych z rozwijaniem mądrości

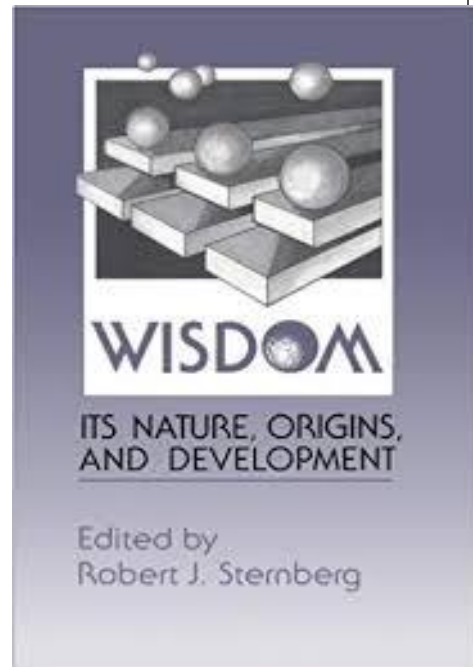
Koncepcje mądrości

- **Johna A. Meachama (1990)**

Mądrość oznacza postawę umysłu: wiedzieć i wątpić, nabywać nową wiedzę, ale zarazem mieć świadomość jej ograniczeń i tego, co jeszcze zostaje do poznania - **sedno mądrości tkwi w sposobie posiadania i użytkowania wiedzy.**

- **Roberta J. Sternberga**

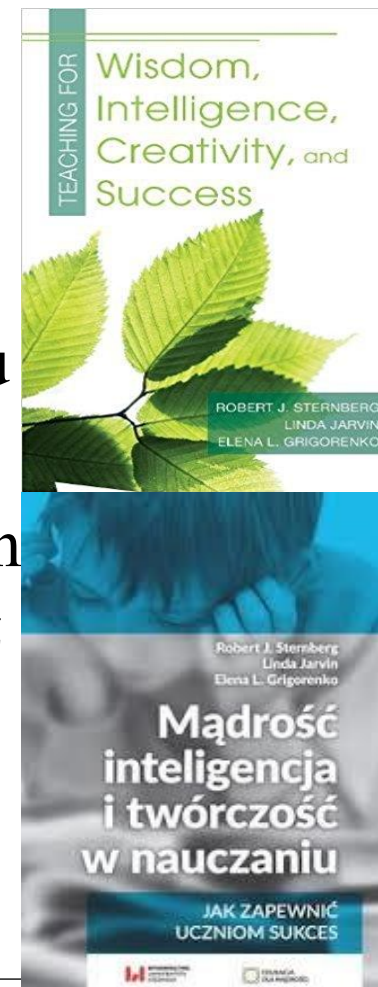
Mądrość to jedna z cech jednostki – podlega rozwojowi (!!!). Warunkuje i nadzoruje zastosowanie inteligencji analitycznej, twórczej, praktycznej.

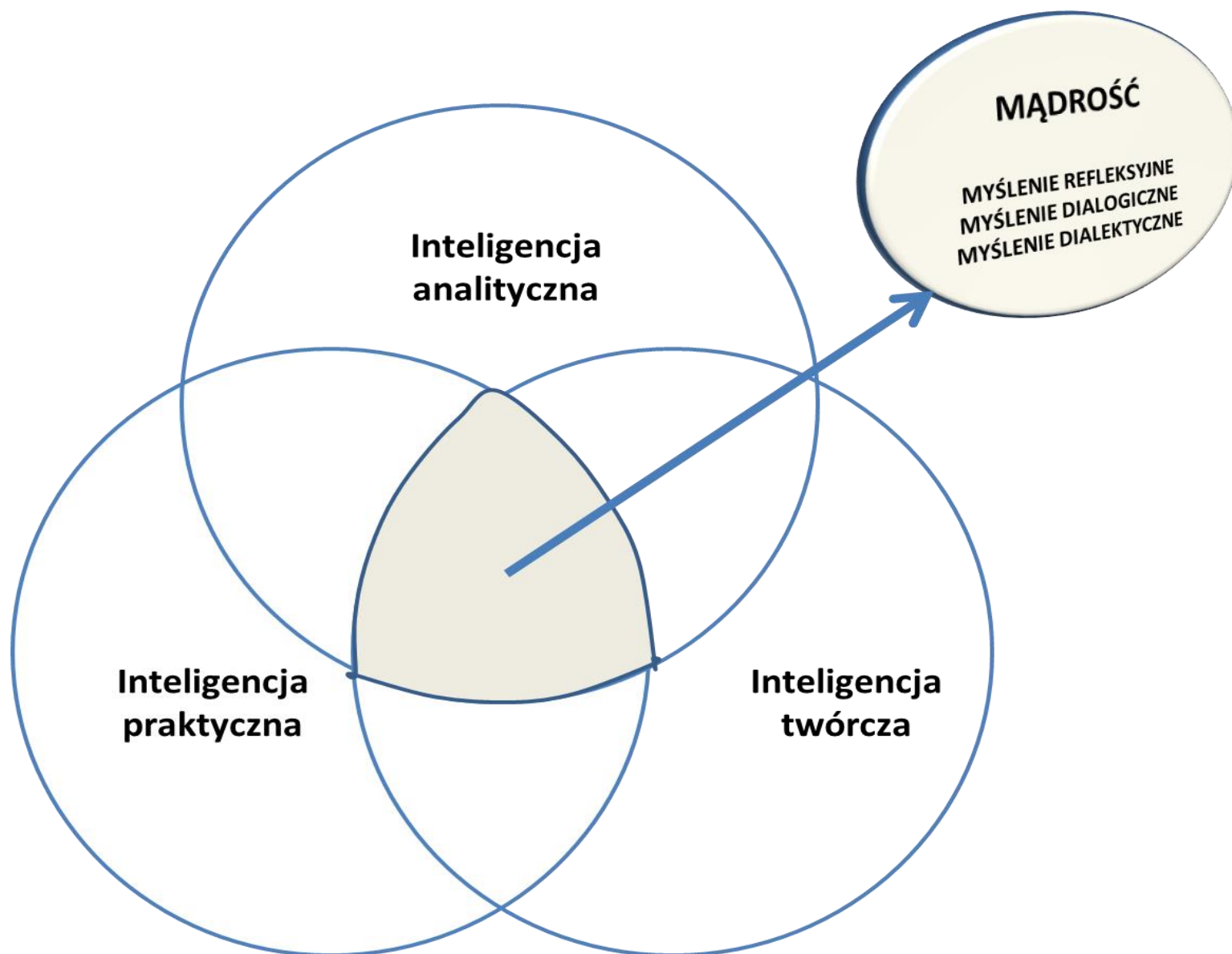
Mądrość w koncepcji R. Sternberga

- **myślenie refleksyjne** - wymyślanie pewnych strategii działania, analiza oraz monitorowanie ich efektywności i modyfikowanie w celu wyłonienia najlepszych rozwiązań, uwzględnianie dobra jednostki i społeczeństwa w krótkiej i dłuższej perspektywie czasowej;
- **myślenie dialogiczne** - uwzględnianie w działaniu różnych perspektyw i punktów widzenia;
- **myślenie dialektyczne** - integracja dwóch różnych punktów widzenia czy dwóch perspektyw poprzez tworzenie tezy, antytezy i syntezy.

(Sternberg i in., 2009; 2018).

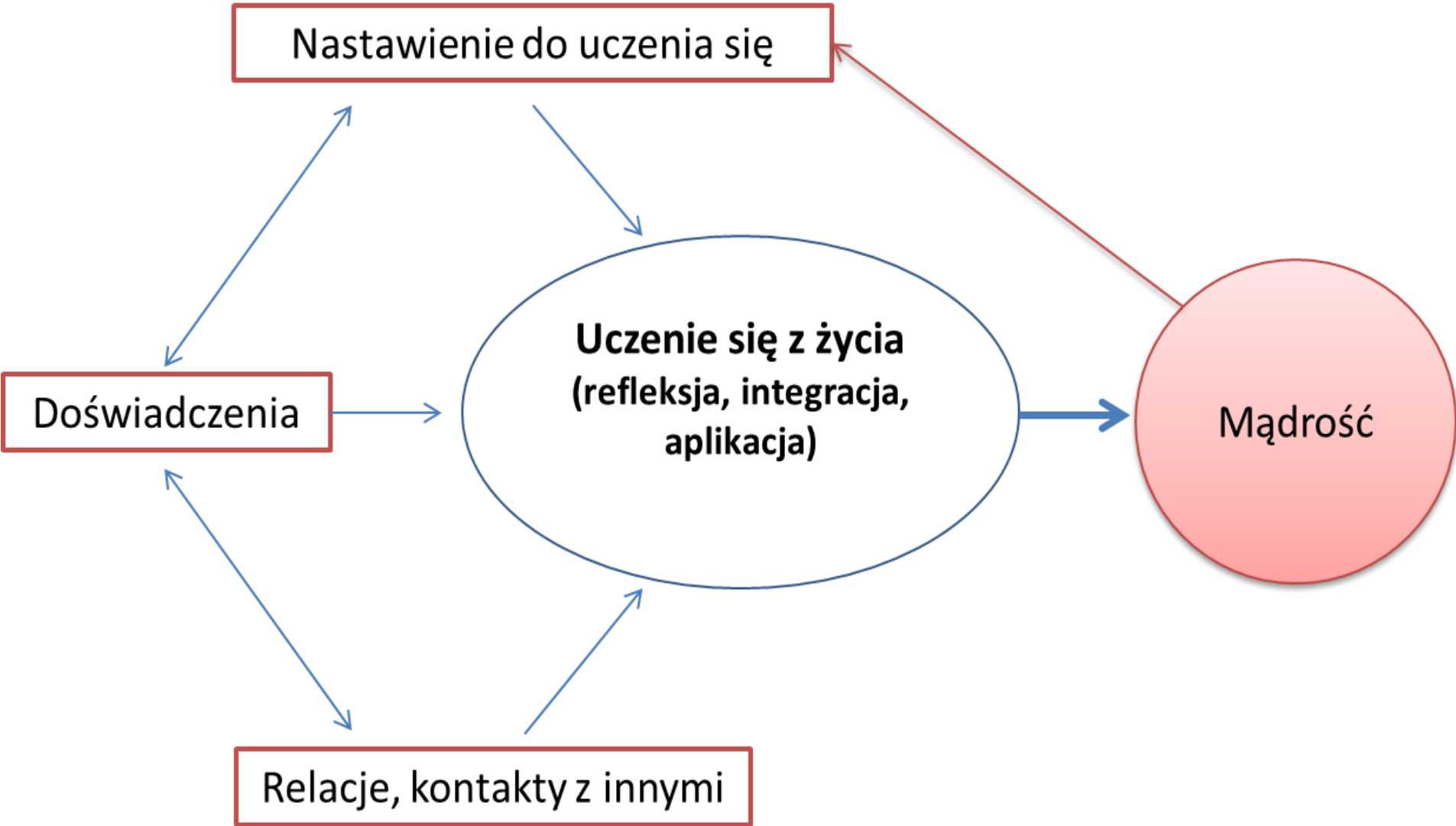
Struktura i istota mądrości wg R.J. Sternberga

Dojrzewanie do mądrości

- **długotrwały proces,**
- zależne jest od wielu **predyspozycji wewnętrznych** jednostki, **od czynników zewnętrznych, zdobywanego doświadczenia** (np. podczas stosowania wiedzy w praktyce, dokonywania i weryfikowania wyborów lub podejmowania aksjologicznie uzasadnionych decyzji)

Rozwijanie się mądrości wg S.C. Browna

**Jak zatem organizować warunki
do rozwijania mądrości uczniów
/nauczania mądrości/
w warunkach szkolnych?**

Edukacja dla /do/ nauczanie/ mądrości

Wspieranie mądrości i dojrzewania do mądrości, czyli rozwijanie różnorodnych cech i zdolności:

- ciekawości poznawczej i wrażliwości na problemy,
- twórczości,
- refleksyjności, konstruktywnej krytyki,
- sprawiedliwości, rozwagi,
- samoświadomości i autorefleksji,
- wnikliwości i elastyczności w myśleniu,
- otwartości na wieloznaczność, tolerancji dla dwuznaczności.

Edukacja dla mądrości (Teaching for Wisdom) wg R. Sternberga

- Zadania poruszające **różne typy aktywności, różne zdolności i kompetencje** (np. wiedzę, zdolności analityczne, zdolności twórcze, praktyczne i mądrościowe myślenie).
- **Identyfikacja i analiza mądrości bohaterów** (też mędrców) literackich, filmowych, historycznych, społecznych itp.
- **Rozważanie lepszych i gorszych efektów podjętych decyzji i działań** (bohaterów literackich, historycznych, osób z otoczenia, własnych).

Edukacja dla mądrości (Teaching for Wisdom) wg R. Sternberga

- Identyfikacja i opis „nauk” pochodzących z różnych źródeł **a następnie wprowadzanie ich** do życia codziennego, szkolnego, społecznego.
- **Analiza wartości** poprzez wyróżnianie takich, które są najistotniejsze (dla ucznia czy grupy), **monitorowanie i analiza własnego zachowania pod kątem tych wartości.**
- **Stosowanie krytycznego, refleksyjnego, twórczego oraz praktycznego myślenia dla indywidualnego i zarazem wspólnego dobra.**

Edukacja dla mądrości **(Teaching for Wisdom)** **wg R. Sternberga**

- **Analiza zakresu wiedzy i umiejętności posiadanych i niezbędnych** do realizacji planowanych działań.
- **Analiza lepszych lub gorszych skutków działania** z uwzględnieniem krótszej i dłuższej perspektywy czasowej, **wyciąganie wniosków** i podejmowanie **modyfikacji działania**.
- **Autorefleksja** nad własnym (lub wspólnym) działaniem i myśleniem.
- **Planowanie własnego doskonalenia.**

Metodyka w edukacji dla mądrości

- Program myślenia wg Edwarda de Bono
- Metoda projektu
- Plan daltoński
- Metody i techniki twórczego myślenia
- Metody i techniki aktywizujące ucznia:
 - integracyjne
 - definiowania i tworzenia pojęć,
 - hierarchizacji,
 - twórczego rozwiązywania problemów,
 - działania/ pracy we współpracy,
 - ewaluacyjne/ informacji zwrotnej.

Techniki twórczego myślenia:

np. „**Mądre pytania**”

Zadaj pytania, które osłabią stanowisko partnera w dyskusji, który stwierdził:

Co z tego, że pomogę jednemu dziecku, skoro świata to i tak nie zbawi. Problem głodu jest nie do rozwiązania.

Czas wolny... od nudy

Zdrowotny rozwój uczniów zdolnych

Elżbieta Płóciennik

Rozwijanie mądrości w praktyce edukacyjnej

SCENARIUSZE ZAJĘĆ DLA MŁODZIEŻY

Zbigniew Pietrasinski

MĄDROŚĆ

czyli świetne wyposażenie umysłu

mądrości w praktyce edukacyjnej

SCENARIUSZE ZAJĘĆ W PRZEDSZKOLU I SZKOLE PODSTAWOWEJ

Dziękuję za uwagę!